

Asia: VN/17595/2026

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta sosiaali- ja terveysministeriön asetukseksi rokotuksista ja tartuntatautien ilmoittamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1 § Kansallisen rokotusohjelman rokotteet ja rokotukset

Hyvinvointialueyhtiö Hyvil (jatkossa Hyvil) kannattaa kansallisen rokotusohjelman selkeyttä ja yksiselitteistä määrittelyä. On tärkeää, että selkeä määrittely tukee sekä rokotuskattavuutta kokonaisuudessaan että vähentää alueellisia eroja rokotuskattavuuden toteutumisessa.

2 § Riskiperusteisesti annettavat kansallisen rokotusohjelman rokotteet

Osa kansalliseen rokotusohjelmaan sisältyvistä rokotteista annetaan väestölle riskiperusteisesti. Myös riskiperusteisuudessa Hyvil kannattaa selkeää kansallista ohjausta THL:n toimesta, jotta voidaan vähentää alueellisia eroja.

Vyöruusurokotuksen lisääminen kansalliseen rokotusohjelmaan henkilöille, joille on tehty elin- tai kantasolusiirto tai jotka sairastavat hematologista syöpää on myös kannatettavaa. Lisäys on hyvin perusteltu sekä kliinisesti että terveydenhuollon kuormituksen vähentämisen näkökulmasta.

3 § Rokotukset Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa

Rokotukset Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa huomioidaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella, johon Terveiden ja hyvinvoinnin laitos antaa lausuntonsa. Varusmiespalvelun olosuhteet ovat otollisia tartunnan leviämiselle, jolloin rokottamattomuus on sekä yksilön että yhteisön asia. Puutiaisaivokuumeen huomioiminen myös riskialueilla palveluksensa suorittaville on tärkeää.

4 § Rokotukset korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollossa

Hyvil esittää, että korkeakouluopiskelijoiden ohjeistuksessa huomioidaan myös selkeästi ohjeet opiskelijoille, jotka menevät hyvinvointialueille kliiniseen harjoitteluun. Kliinisessä harjoittelussa on tärkeä näkökulma myös turvata hyvinvointialueiden asiakas- ja potilasturvallisuus. On hyvä tarkentaa perustelumuistioon, kenen vastuulla on rokotusten tarjoaminen ja toteuttaminen opiskelijoille, jotka hoitavat riskiryhmiin kuuluvia potilaita käytännön harjoittelunsa aikana.

5 § Rokottaminen

Säännöksen 1 momentin mukaan rokotuksen pistoksena saisi antaa lääkäri, hammaslääkäri tai asianmukaisen rokotuskoulutuksen saanut sairaanhoitaja, terveydenhoitaja tai kätilö, ja 2 momentin mukaan myös näiden ammattihenkilöiden johdon ja valvonnan alaisena 1 momentissa tarkoitetun laillistetun ammattihenkilön tehtävässä toimiva terveydenhuollon ammattiin opiskeleva henkilö, jos hän täyttää terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun asetuksen (564/1994) 3, 3 a, 3 b tai 3 d §:issä (377/2011) säädetyt edellytykset laillistetun ammattihenkilön tehtävässä toimimiseen ja on saanut asianmukaisen rokotuskoulutuksen.

Asetuksen perustelumuihistiossa 2 momenttia ehdotetaan täsmennettävän siten, että laillistetun ammattihenkilön tehtävään opiskelevan henkilön oikeus rokottaa täsmennettäisiin koskevan vain tilanteita, kun opiskelija toimii laillistetun ammattihenkilön tehtävässä.

HYVIL katsoo että on tärkeää, että kaikilla rokottamista suorittavilla henkilöillä on asianmukainen valmius ja koulutus tehtävään. Hyvil pitää tärkeänä, että valvotusti opiskeluun kuuluvaa käytännön harjoittelua suorittavat opiskelijat, voivat opiskeluun kuuluvaa harjoittelua suorittaessaan osallistua ohjattuna rokottamiseen, jotta he saavat riittävät taidot ammattihenkilönä toimimiseen. Esimerkiksi lääketieteen opiskelijat toimiessaan amanuensseina suorittavat ohjatusti sairaalassa vaativia toimenpiteitä kuten pleurapunktioita.

Hyvil pitää tärkeänä että lääketieteen ja hammaslääketieteen opiskelijat voisivat myös amanuenssistatuksella, eikä ainoastaan lääkärin sijaisena toimiessaan, osallistua rokotustoimintaan. Lääketieteen opiskelijoiden hyödyntämisen mahdollisuus laajoissa epidemiatilanteissa on sekä resurssien käytön että taloudellisista syistä tärkeää hyvinvointialueille. Hyvil esittää muutettavaksi asetuksen 5§:ää sekä perustelumuihistiota, siten että turvataan kyseisiin terveydenhuollon ammatteihin opiskelevien henkilöiden käytännön harjoittelujaksojen aikana rokottamiseen osallistuminen valvotusti. Lisäksi pitäisi lääketieteen ja hammaslääketieteen opiskelijoita amanuenssistauksella voida hyödyntää epidemiatilanteissa rokotustoiminnassa muutenkin kuin, että he toimivat lääkäreiden tai hammaslääkäreiden sijaisina.

6 § Rokotusta koskevien tietojen merkitseminen potilasasiakirjoihin

Hyvil kannattaa sitä, että ammattihenkilön on merkittävä annetut rokotukset potilasasiakirjaan rokotusten seurantalomakkeelle tai vastaavaan kohtaan sähköisessä tietojärjestelmässä. Lomakkeeseen tai tietojärjestelmään merkitään rokotuspäivämäärä, rokotteen nimi, eränumero, pistoskohta, rokotustapa ja rokottaja.

Kirjaamisen siirtäminen kuitenkin toiselle henkilölle tai kirjaaminen myöhemmin täytyy mahdollistaa, jotta voidaan turvata esim. kotihoidossa rokottaminen tai se, että pienet toimijat eivät kärsi kohtuutonta kuormitusta kirjaamisesta.

7 § Harvinaiset rokotteet, vasta-aineet ja tutkimusaineet

Hyvil kannattaa tämän säännöksen joustavuutta ja kansallista vastuuta siten, että THL voi toimia tarpeen mukaisesti nopeissakin tai yllättävissä infektioidissa.

8 § Lääkäriin ja hammaslääkäriin ilmoitus yleisvaarallisesta tartuntataudista

Hyvil kannattaa THL:n kansallista roolia siinä, että THL määrittelee tartuntatautikohtaisesti ilmoitettavat välttämättömät tiedot.

9 § Laboratorion tartuntatauti-ilmoitus yleisvaarallisesta tartuntataudista ja siihen liitettävät mikrobikannat tai näytteet

Laboratorioiden ilmoitus- ja näytetoimitusvelvollisuuksien tarkentuminen on kannatettavaa. Tieto hoitopaikasta voi olla muuttuvassa terveydenhuollon toimintaympäristössä lähinnä tutkimuksen tilannut yksikkö esimerkiksi etäpalveluiden osalta. Asetus ei tältä osin huomioi terveydenhuollon muuttuneita toimintaympäristöjä.

10 § Voimaantulo

Hyvil kannattaa voimaantulossa riittävää siirtymäaikaa, jotta hyvinvointialueet ehtivät huolehtia henkilöstön perehdytyksen ja koulutuksen. Kansalliselta tasolta tarvitaan soveltamisesta yhdenmukaiset ja selkeät ohjeet.

Muita kommentteja

Hyvil kannattaa asetusluonnoksen tavoitteita. Erityisesti riskiperusteisten rokotusten selkiyttäminen on tärkeää ja vähentää alueellisia eroja.

Hyvil korostaa sitä, että terveydenhuollon ammattiin opiskelevilla pitää olla mahdollisuus harjoitella rokottamista osana kliinistä harjoittelua. Harjoittelu tapahtuu ammattihenkilön ohjauksessa ja valvonnassa. Harjoittelu on välttämätöntä osaamisen turvaamiseksi. Lisäksi terveydenhuollon ammattiin opiskelevat muodostavat tärkeän resurssin hyvinvointialueilla sekä henkilöstön riittävyyden että talouden näkökulmasta turvata yllättävissä ja kiireellisissä tilanteissa laajoja ja kattavia rokotuksia väestölle. Tämän huomioiminen sekä asetuksessa että perustelumuiistiossa olisi tärkeää.

Kokonaisuudessaan yhtenäiset ja selkeät kansalliset ohjeet ja ohjaus ohjeiden soveltamisessa lisää asiakas- ja potilasturvallisuutta.

Kähärä Kirsti
Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy